

За разширението на диалектната основа на българския книжовен език и неговото обновление. "Македонската" азбука и книжовна норма са нелегитимни"

проф. д.ф.н. Благой Шклифов
(убит от гръцки агенти след инсценирана катастрофа)

Езиковият спор не е от днес. Той съществува в много остра форма и през втората половина на XIX в. Спорят български патриоти – книжовници от Запада с българи от Изтока за характера на новобългарския книжовен език. В тази ожесточена полемика победителите се оказват граматичите от Изтока с локалния си еснафски патриотизъм и егоизъм, и липса на далновидност. За жалост опасенията на западните книжовници за разединение на нацията поради дейността на Марин Дринов за монодиалектна основа на

книжовния език се сбъдват. Кузман Шапкарев реагира остро срещу това намерение през 1870 г. в цариградския вестник "Македония": "Без македонските говори, които крият толкова драгоценности, книжовният ни език ще представлява пълна езична Вавилония". Ето и отговорът на Марин Дринов в същия вестник: "Такова изкуствено сглобяване на писмен език е нещо невъзможно, недостижимо и не се е чуло да стане някъде. Дружеството (става дума за Книжовното дружество – бел. Б. Ш.) го отхвърля и

избира друг път за изработване писмения ни език, път най-естествен и най-пряк. Дружеството само ще се грижи да отровва богатствата на "всичките наречия и поднаречия"

и да извежда на свет във всичката им природна чистота, каквито да могат да ги имат пред очи всичките ни писатели. Па нека даровитите от тях, ръководим от свой вкус, управляеми от веща критика, да извличат от тези богатства от хубаво по-хубаво, от народно по-народно "вещество" за своите словесни произведения и да създават примери за подражание. С този начин сам от себе си ще се изработи писменият ни език".

Постановката на Марин Дринов не е издържана нито в научно, нито в държавническо отношение. Няма единен подход за създаване на писмен език. В едни страни в непрекъснатата държавност, каквато е Франция, книжовният език се създава въз основа на говоримия диалект на краля в Ил де Франс, който е станал говорим език на цялата аристокрация. Той се налага чрез централизирано обучение, администрацията, вестниците, литературата и театъра. Естествено Париж е изиграл голяма роля като университетски, културен и административен център. И във Франция, Германия и Италия различията между диалектите са толкова големи, че носителите на различни говори и днес трудно могат да общуват по между си, ако не владеят книжовния език. Но при езиците, чиито диалектни различия не затрудняват общуването, моделът за създаването на писмен общонационален език може да бъде различен. Тук у нас е трябвало да се има предвид и изостаналото развитие на обществото, аспирациите на съседните държави, и липсата на национална държава, а също така и отсъствието на всеобхватни институции. Унгарският книжовен език е създадена на полидиалектна основа поради опасения от сепаратизъм През XVII и началото на XVIII век и в Унгария е имало няколко регионални писмени форми и силно движение за обновление на езика, за създаване на национален език като израз на стремежа за независимо политическо развитие, което се противопоставя на асимилационната австрийска политика. Унгарските езиковеди и книжовници успяват така да ги обединят, взимайки отделни морфологични и фонетични явления от различните диалекти, че

книжовният език да бъде еднакво близък и еднакво отдалечен от носителите на народните говори и по тя начин да се направят невъзможни сепаратистките тенденции. Те преди всичко имат предвид Трансилвания, която в продължение на много години е независимо унгарско княжество. Радетелите за единен, богат и обновен унгарски език за тази цел събират лексикалното и фразеологичното богатство от всички райони. Още през първата половина на XIX век Унгарското книжовно дружество издава голям диалектен речник. Прави се подбор на лексиката с оглед разпространението ѝ, отчасти етимологията, изразността, благозвучността и краткостта. Създали са десетки хиляди нови думи за да бъде унгарският език на равнището на европейската култура. Когато за дадено понятие или предмет се срещат повече думи в диалектите, в обръщение се пускат всичките и по естествен път едни остават, други отпадат. Така например за понятието възглавница влизат в употреба три думи: fejál, pagna, vankos – първата унгарска, втората и третата от славянски и съответно от германски диалектен произход. Унгарската дума fejál отпадна от употреба. Другите две са пълноценно функциониращи лексеми. При употребата на думи синоними от различни диалекти в българския книжовен език за западните форми се дава стилистичната характеристика – диалектна, която смъква нивото на статуса на лексемата. Например кошуля, която е широко разпространена, среща се и в поезията на Пенчо Славейков, се дава като диалектна. такива примери изобилстват в българските речници. За правилния и национално отговорен унгарски подход към езика могат да се посочат много пример. Така например понятието облак се изразява с две думи – feleg (трансилванска) и felho (западноунгарска). В българските речници крак са сочи като книжовна, а нога като диалектна, гумно – диалектна дума, а турската харман – като книжовна. В македонския речник бележките са в обратен ред. За останалите постановки на Марин Дринов няма база за спор. Може ли да се пристъпва към изграждане на книжовен език без Книжовното дружество да е изработило препоръчителен речник, съдържащ думи и фразеологични единици от цялата езикова територия на българския език! Който и да е писател, колкото и да е даровит, се нуждае от такова помагало. Според Иван Вазов без хубавите думи, които може да се открият в македонските говори “ний няма да успеем да направим езика си нито по-богат, нито по-чист” (Иван Вазов, 1979, том 19, с. 414). Иван Вазов съветва филолозите да спрат с дребнавите си разпавии и безпринципни борби по чисто правописни въпроси и да се насочат и най-сетне да събират думи за българския речник. Навремето никой не се е вслушвал в съветите на Иван Вазов. Досега дейността на тъй наречените „лозари” остана извън полезрението на историците на новобългарския език. Недооценяването им доведе до сепаратизъм след поредното поражение във войните на България през 1944 г. Група ученици от

Солунската българска гимназия заминават за Белград да продължат образованието си, но скоро се убеждават, че протегнатата „братска” сръбска ръка иска да бръкне дълбоко в душата им, прехвърлят се в София за да продължат следването си и да се готвят за своята историческа мисия. Сред тях е и Даме Груев. Това са високо надарени младежи с рядък интелект и историческа прозорливост. През 181 г. в София създават Млада македонска книжовна дружина и от 1892 – 1894 издават сп. „Лоза”. Те виждат недостатъците на новобългарския книжовен език, създаден единствено върху източнобългарска основа, което е пречка за неговото масово усвояване в Македония. В първите броеве списанието се изписва с различен правопис от този на Марин Дринов, близък до проектирания от филологическата комисия начело със Стамболовия министър на просветата Г.Живков през 1892 г. и отхвърлян от руските възпитаници, организирани от Иван Вазов. Употребяват отделни думи и фонетични особености от охридския диалект, понеже мнозина са от Охрид. Водеща роля играе Георги Баласчев с псевдоним Езерски, родом от Охрид, по-късно известен български историк. Не закъсняват обвиненията в сепаратизъм от страна на писачите в официоза „Свобода”. Във втория брой на сп. „Лоза” (с.91-96) обстойно и научно отговарят на нелепите нападки на посредствените драскачи от в-к „Свобода”, лишени от чувство за национална отговорност и далновидност: „И така единството на българския литер. език естествено е осигурено. Но по наето мнение само

едното единство на книга не е достатъчно. Желателно е, щото, ако не съвсем да съвпада литературното единство с народното в сичките му краища по отношение към езика, да не се отличава поне многу от него, с други дум, литературниот език да бѣде колкуто се може и по народен в нај широкото значениe на думата сир. колкуто литературниот език е поніатен по бреговете на Марица, толку да е поніатен и на тие на Вардар... днешниот бѣл. книжовен език далеч още не е фиксиран; тоі се намира, така да се каже, в качеството си състоіание, - в образователниот си период” (с. 94). Те искат езикът да се обогатява не само с руски думи, а и с такива от всички бѣлгарски наречия: „Само по такѣв начин ще може да се достигне нешто, да се осислиат и многочислените материали от народните умотворения, които верваме, никоі не ще да откаже, че те се събират само от една чиста лиубознателност, само за полза на чистата филология” (с. 94). Тук трябва да се изтъкне, че студентите са били многу наблюдателни по отношение на намеренията на техните професори за лексикално обогатяване на книжовния език от диалектите. За голямо съжаление, пророческото виждане на лозарите за събирането на диалектни материали става „само за полза на чистата филология” и в наши дни. На с. 95–96 обясняват правописната си практика и нейната цел – по-лесното усвояване на книжовния език. Те изхвърлят краесловните ерове, тѣй като нямата звукова стойност. За звука „ъ” използват само буквеният знак „ъ”, изхвърлят буквата (ѡ), защото има същия гласеж „ъ”. Вместо буквеният знак (Ѣ) ползват западнобѣлгарския застъпник е във всички позиции (бех, вера). Вместо й, те ползват по-старинното „і”, като компонент от лигатурата (Ѣ). С това отбелязват и звукосъчетанията „ю” и „я”: ю – *iy*, я – *ia* (под линия се подчертава, че буквеният знак „я” е едно от безсмислените нововѣведения на Петър Велики). „Писането на (*ia*) вместо я не е ново, - осв. в стѣблг. и среднебѣл, то се пишеше и при възраждането на новобѣлг. литература (Раковски и др.)” – с. 98. Правят и някои други фонетични и правописни второстепенни промени. Писачите на в-к „Свобода” ги обвиняват в македонски сепаратизъм, нелепа класификация. Аз бих ги „обвинил” в източнобѣлгарско поклонничество, защото употребяват малко македонска лексика. Тези млади патриоти-интелектуалци, надминали вижданията на тогавашните официални властови фактори, през 1894 г. прекратяват дейността си поради неразбирането, проявено от консерватизма на факторите в Княжество Бѣлгария. Едни трѣгват за Македония да мрат за бѣлгарската свобода, други стават фактори в културния и обществения живот на Бѣлгария – Даме Груев, Петър Попарсов, Димитър Мирчев, Христо Попкоцев, Георги Баласчев, Андрей Ляпчев, Гоце Делчев, Гѣорче Петров, Пере Тошев, Христо Матов и многу други. Ако тогавашните политици, писатели и граматичи бяха се солидаризирали с вижданията им, то днес нямаше да има почва за езиков спор със Скопие. Извънредно богатият речник на Найден Геров (изд. в периода 1895-1904 г.) включва богат материал от всички диалекти, но за жалост без локализация, защото ползва и публикувани материали, като ги приспособява към собствения си правопис. Поради правописни проблеми и конфликтните отношения между него и Марин Дринов речникът не влиза в широка употреба. И заслужилият лексикограф не взима под внимание важния фактор – възможността за усвояване на националния език с правопис, корено различаващ се от произношението в говоримия език. Но никој не се е опитал да направи друг тип речник. Това е било задѣлжение на Книжовното дружество, а след Освобождението функция и на държавата. Не е отпечатан първия голям речник на бѣлгарския език на патриарха на бѣлгарската филологическа мисъл през втората четвѣрт на XIX век – Неофит Рилски от Банско, въпреки че през 1883 г. по предложение на Иричек, Третото народно събрание отпуска немалка сума за отпечатването му, но проф.Л.Милетич преценява, че вече речникът не е актуален, поради факта, че съответствията на бѣлгарските думи са дадени на грѣцки и църковнославянски език. А кой е пречил на Милетич да направи добавка, а именно съответствия и тѣлкувания на новобѣлгарски?! Същата съдба по-късно споделя и речникът на Кузман Шапкарев – Градиво за бѣлгарски език. С отрицателната си рецензия проф.Бенѣо Цонев през 1905 г. възпрепятства отпечатването му. Не отричам заслугите на двамата професори, обаче те нищо не правят за написване на речник на бѣлгарския език, нито възлагат на други.

Възможностите на Л. Милетич са големи като председател на БАН и на Македонския научен институт, но въпреки това той не прави нищо съществено за задълбоченото езиково проучване на Македония. Враждата между двамата професори пречи на едно близко сътрудничество помежду им за решаване на важни общобългарски езикови въпроси, съдбоносни за нацията – обогатяване на книжовния език с оглед националното единство, съставяне на препоръчителен речник, речник на старобългарския език и диалектен речник. Голяма е нуждата от написване на исторически речник. Първият том на Старобългарски речник след дълги протакания излиза едва през 1999 г. без участието на най-видните старобългаристи – професорите И. Добрев, Е. Дограмаджиева, А. Минчева, Б. Велчева. Излизането на втория том е под въпрос. Няма изгледи в обозримо бъдеще да бъде издаден диалектен речник. Липсват фразеологични речници на различните диалекти. Излизащият Речник на българския език е крупно научно постижение, в него се включват думи от цялото езиково землище както книжовни, така и диалектни, регистрирани в писмени източници от времето на Рибния буквар до наши дни. Същото важи и за Български етимологичен речник (Ж.В. също недовършен). За съжаление те не могат да изпълнят функцията на препоръчителен, какъвто е трябвало да се състави в началния етап на изграждането на новобългарския книжовен език. Какво алтернативно решение би могло да се противопостави в областта на фонетиката на това на Марин Дринов? Изборът на дадена диалектна област като изходна позиция не изключва вплитането в тая система и на явления и от други диалектни области. Би трябвало да се вземе последователно дадено явление от даден диалект и друго от други. Например правилно е било възприет източнобългарското ударение, понеже западното ударение е многообразно. Централно-македонското ударение върху третата сричка отзад напред и липсата на квантитет не е благозвучно, особено за мерена реч. При включването на някои застъпници на старобългарски звукове, които н са известни като графема, е трябвало да има компромис. Щом застъпникът на (Ѣ) и (Ѧ) се отбелязва със сегашния вокал „ъ“ (зъб, сън), а не „а“ (заб) или „о“ (сон), то на мястото на (Ѣ) е трябвало да се въведе „е“ (хлеб, колено). Носителите на западнобългарските диалекти не могат да бъдат оцетени и в двата случая. Те не могат да се научат правилно да якат, защото това явление при тях няма аналог. На източния българин може да се каже: както казваш „беше“ ще казваш и „бех“, както казваш големи, големият така ще казваш големата, големото. Защо не е възприета вариантност и при съчетанието *чер- черно/църно*, както е *черква/църква*? Езикова практика би утвърдила едно и би отхвърлила другото или пък едновременно биха функционирали и двете, без да внасят непонятност. Нашите първи езиковеди възприемат основни славистични фонетични постановки от германската и руската славистика като аксиоми без оглед дали те отговарят на историята и състоянието на българския народен език. Те и днес битуват в нашите учебници. (Този въпрос разглеждам в монографията си Проблеми на българската диалектна и историческа фонетика, София, 1995г.). Езикова реформа в сръбския език на Вук Караджич през средата на XIX век е повлияна от движението за обновление на унгарския език, има и политическо значение. Защото нашите езиковеди след Освобождението, когато фактически се установява нормативността на книжовния език не взимат под внимание откритите асимилационни аспирации на сръбската държавна и езиковата ѝ политика към Македония и не доближават книжовния ни език до македонските и поморавските говори? Защо държат за буквени знаци от старобългарския език, които вече нямат звукова стойност и как могат учениците – деца на орачи, копачи и овчари, да усвоят такъв сложен правопис! Сближаването с тези диалекти най-лесно и успешно би станало в областта на лексиката. Кой в Македония в ежедневна разговорна реч казва „искам“, а не „сакам“? Какво е диалектното при „сакам“, когато е в обръщение от Плевен до Охрид? Сакам е просто фонетичен вариант на искам и не може да се изключи от употреба. Такива примери са стотици. Общонационален книжовен език се създава за да се сплоти нацията в едно цяло, а не да я разедини. За жалост езиковата политика на Княжество България е била еквивалентна необмислената външна политика, която причини много страдания както на българите в

Македония, така и в Княжеството. Национално-отговорна езикова политика липсва и след 1944 г. Правописната реформа през 1945 г. е трябвало да стане в духа на националното обединение, а не разединение – противопоставяне изтока на запада. Унифицирането на правописа и лексиката не означава обличане не всички в един мундир. Краесловните ерове е трябвало да отпаднат, защото нямат звукова стойност. Но по отношение на (Ѣ) решението е антинационално. да, в езиковото строителство също има политика. Ето какво пише видният учен, родом от Щип (1879 - 1955), проф. А. Балабанов през 1942 г.: „И когато сърбите разбраха нашата грешка, изплашени от мислите на Петко Каравелов, почнаха по най-дяволски пътища да поощряват това якане с (Ѣ), също и играта с ударенията...Затова го насърчаваха тъй горещо сърбите... С каквото и както можеха”. (Александър Балабанов, том I, София, Български писател 1973, с. 559). Защо сърбите си позволяват три застъпника на местото на (Ѣ) (вера, виера, вира)? Тази старинна буква има друг гласеж в старобългарския език. Тъй нареченото якане е междинен етап, изживян в западните диалекти. Защо през 1945 г. не са въведени равноправни дублетни форми екавски и якавски? Може би е имало външен натиск за утвърждаване на отделен македонски език или пък нормативен догматизъм? Буквеният знак (Ѣ) западните писатели винаги във всички позиции са го произнасяли като „е”. И се стигна до там, че да се фалшифицира езикът на видни творци на перото от Запада, включително и на Ал.Балабанов, който през целия си творчески живот воюва срещу насилственото налагане на яковските форми. Цензурата след 1944 г. напакости не малко и на словното богатство на българския език. Така наречените технически редактори и други цензури своеволно решаваха коя дума е книжовна и коя не. Най-сетне през 1955 г. излиза първият том на първия академичен речник – „Речник на съвременния български книжовен език”, вторият през 1957, а третият в 1959 г. И така се сбъдват пророческите думи на Ал.Балабанов: „И като молитва трябва да изкажем дълбоката си признателност към нашите граматични и филолози за техната голема заслуга, заслуга, която може да отмие всичките им – и минали, и бъдещи – грехове: те, може би от мързел, но все пак те, нашите граматични, не направиха нито една добра граматика, за да се приеме и пакости; те, нашите филолози, не съставиха ни един словар на български език, за да му турят точка...” (с. 521-522). Този дългоочакван речник дискриминира словното богатство на западните диалекти и узаконява източния характер на националния ни език и в областта на лексиката. На 108 с., том I се дава старинната дума „веля”, но със забележка диалектна, въпреки че се среща в творчеството на един от най-известните поети К.Христов. задава се въпросът лексемите „повеля”, „повелявам” от коя дума са образувани? Този речник като първи опит да представи лексикалното богатство на езика ни е трябвало да има и препоръчителен характер. След лексемите, които имат широко разпространение в западните диалекти и са влезли в употреба в отделни литературни произведения, не е трябвало да се пише забележка диалектно. Какво означава диалектно? В нашата практика това означава, че не е източнобългарско, какъвто е случаят с „кошуля”, „нога”, „веля” и много други. Книжовният език е жив организъм. При него не може да има закостенялост. Той постоянно се развива, най-вече в областта на лексиката. И в българския книжовен език постоянно навлизат думи от международната лексика или пък се създават нови понятия. Защо той не може да се обогати от собственото си наследство и от думи, създадени в македонската книжовна норма? Нима руското съчетание граничен пропускателен пункт е по-подходящо от граничен „премин” или жилищен квартал от „населба”? Положението сега в Р.Македония е коренно по-различно от това в бивша Югославия. Тогава великосръбските интереси налагат отдалечаването на македонската книжовна норма от българския език с цел постепенното претопяване на българите в Македония в югославската – т.е. в сръбската народност. Сега вече положението е друго. Дано наличието на писмената норма в Македония (за начина на нейното създаване Вж. Стојан Ристески, Стенографски белешки од првата јазична комисија – факсимил, Скопје, 2000 г.) ни даде подтик

за разширяване на диалектната база на книжовния език и неговото обновление. След 1944 г. в Македония много поколения учат и усвояват новата книжовна норма, създадена върху част от българската диалектна територия със сръбско графично, правописно и лексикално влияние и с множество новосъздадени думи, с цел отдалечаването ѝ от българската основа. Ако М.Дринов и неговите последователи бяха вплеели македонските диалекти дълбоко в книжовния език, биха ли могли просръбски настроените комунисти да създават нов език? Следователно първостепенна задача на българската страна е да оправи допуснатата грешка от М.Дринов и неговите последователи в езиковата политика и практика. Трябва да се разшири диалектната база на книжовния език, а именно да се състави допълнителен препоръчителен речник с думи от македонските диалекти и от македонската писмена норма и съответно да се използват от писатели и журналисти. Постепенно голяма част от тях ще навлязат в употреба. Нужни са и някои промени в правописа. С тази задача трябва да се заеме специална група от езиковеди, писатели и журналисти, които виждат проблемите и които биха се старали да ги решат. Този въпрос не може да се институционализира. При езиковедите консерватизмът е пуснал дълбоки корени поради обучението в университетите, където липсва алтернативно виждане. Не случайно един медик и виден общественик, какъвто е проф. Михаил Огнянов, вижда правилно проблемите на състоянието на българския език. Ето какво пише в предговора към романа на Миле Неделковски „Подковицата на смъртта и надеждата”, София, 2000 г., на 12 стр. „Разви се езиков догматизъм, който пренебрегва и презира диалектите. За този езиков догматизъм е характерно налагането на правила, определени от проф.Ал. Балабанов като “тъпоумни и злоумишлени” посегателства върху българското народно единство. Между тях е диктатурата на якането, школското правило за пълния и непълен член, забраната за “мекането” и др. белези, характерни за западните говори”. А на македонските колеги бих казал: четете Паисий Хилендарски, Йоаким Кърчовски, Кирил Пейчинович, Неофит Рилски, Братя Миладинови, Райко Жинзифов, Кузман Шапкарев, Григор Пърличев, Димитър Матов, Христо Матов, Александър Балабанов – всички родом от Македония и езикови строители на българския език, четете и разсъждавайте върху написаното от Стоян Новакович до министъра на просветата в Белград през 1887 г. Поуки от това трябва да извлекат и двете спорещи страни. Може ли без континуитет да се изгражда през втората половина на ХХ век книжовен език в Европа? Нека отбележим, че един невзрачен и объркан адепт на Стоян Новакович – руският поданик и проводник на просръбската политика на Русия на Балканите в началото на ХХ век, Кръсте Мисирков (подробно вж.Д.Димитров Името и умът, София, 1999, с. 234 – 260; същият труд за първи път е публикуван в Скопие през 1999 г. под заглавие „Името и умот”), който приживе никому в Македония не бе известен, се издигна в култ след 1944 г. в Скопие от сърбокомунистите, поставяйки го над великаните за свободата и просперитета на Македония – Г.Делчев, Д. Груев, д-р Хр.Татарчев, Хр.Матов, П.Тошев, Т.Александров, Ив.Михайлов и стотици други. Сближаването на двете книжовни стандартни системи с общ исторически корен и обща граматична структура, ще сближи двете държави в културния и научен обмен. Безсмислените спорове само ни отдалечават и zlepоставят пред света. Българското държавно ръководство, поучавайки се от нехайството в миналото на държавните органи, трябва да вземе отношение по въпроса. Езиковият въпрос е първостепенен

духовен и политически въпрос, особено днес в информационния ХХІ век, когато в Европа държавните граници стават символични.

Приложение

(Стоян Новакович до министъра за просвета, Белград, 1887 г.)

Тъй като българската идея, както е известно на всички, е пуснала дълбоки корени в Македония, аз смятам, че е почти невъзможно да се разколебае тя напълно, като противопоставяме само сръбската идея. Тази идея, опасявам се, не би била в състояние като

чисто и голо противопоставяне да потисне българската идея и затова сръбската идея би имала полза от някакъв съюзник, който би бил рязко против българизма и който би имал в себе си елементите, които биха могли да привлекат към себе си народа и народните чувства, като ги отцепят от българизма. Би трябвало да се състави един македонски буквар, който ще бъде споен и смесен със сръбския, но така, че да съдържа две третини македонски, а една третина сръбски език, и то във втората половина... Сръбският правопис, който сръбският език успешно отдели от някогашната руско-славянска смесица, ще им открие и ще им омилее на македонците техният роден диалект и ще ги отчужди от тежкия и заплетен исторически правопис, с който си служат българите и като по-проста и по-удобна работа, ще разклати у народа най-дълбоките корени на българската пропаганда и на българската писменост, които българите са широко разпространили. Такъв буквар, поставяйки в Македония основите на по-удобната сръбска писменост, ще заобича сръбската книга и ще им наложи сърбите (на народа) като по-близки люде и които са по-хитри да ги задоволят...

IN MEMORIAM
КОЙ Е ПРОФ.БЛАГОЙ ШКЛИФОВ

<http://ziezi.net/shklifov.html>

Наш учен убит в Гърция?

40 г. не пускаха проф. Шклифов в Беломорието, защото доказва, че там живеят българи

Автомобилът, в който пътувал Шклифов, е блъснат от кола с гръцка регистрация в сряда

вечерта. Вчера сутринта професорът издъхнал в дома на братовчед си Сергиос Пюцюки. Шклифов е един от най-интересните балкански учени. Той е най-големият съвременен изследовател на българските диалекти в Егейска Македония. Роден е през 1935 г. в село Черешница, Костурско. Дядо му Никола е участник в Илинденското въстание. Заедно със стотици хиляди българи Шклифов е изселен от Беломорието през 1945 г., а семейството му е избито. Заради изследванията му, които доказват, че славяните в Беломорието са българи, в продължение на 40 г. на него му бе забранено да стъпва в родния си край. Според гърците тези хора били славяногласни елини, а според Скопие - македонци. Забраната на Шклифов да посещава Гърция бе отменена едва преди няколко години. Възможно е ученият да е убит заради последната си книга, която подготвяше за печат, коментираха негови колеги. В нея професорът описвал зверствата на гърците над българското население в Беломорието. Автомобилът, блъснал колата на починалия при подозрителни обстоятелства в

Гърция професор Благой Шклифов, е карал без светлини. Това научи "Новинар" от Костадин Димитров, приятел и колега на известния учен. Димитров има тази информация от гърка Тасос, шофьор на автомобила, в който е бил Шклифов във фаталната ранна сутрин миналата неделя. Това още повече засилва подозренията, че известният български диалектолог е убит, а катастрофата не е случайна. "Новинар" писа подробно за случая вчера. На проф. Шклифов му бе забранено да влиза в Гърция повече от 40 г. заради книгите му, в които доказва, че славяните в Беломорието са българи. Гърците твърдят, че са "славяногласни елини" Шклифов е отишъл в южната ни съседка на 5 септември. Това е второто му посещение там, след като бе вдигната забраната му за влизане в страната. Целта на професора е била да запише български диалекти, които да използва като материал при следващите си изследвания. Има разминаване между първоначално обявените факти около смъртта му и това, което наистина се е случило. Катастрофата е станала миналата неделя сутринта, а не в сряда, както бе първоначално обявено.

Предната вечер професорът записвал диалекти в село Папаянис, Леринско, където отседнал при приятеля си Стефан Скендерис. В неделя трябвало да отиде в Сяр, а Скендерис помолил своя познат Тасос да го закара. Тръгнали в 4.30 ч сутринта. Около 5.45 часа, на 16 км преди Сяр, ауди с висока скорост и загасени светлини в мрака ги застигнало и ударило колата им отзад вдясно. Ние карахме с 80 км/ч, аудито трябва да е летяло поне със 120 километра, разказал след това Тасос пред роднините на Шклифов. След удара двамата били закарани в болница в Сяр. Лекарите там обаче се отнесли нехайно. На Тасос му направили снимка на гърдния кош, а на Шклифов взели само кръвна проба. След 2 часа и двамата са пуснати да си ходят. Първо отишли в дома на Тасос, а малко по-късно в къщата на Сергиос Пюцюки, приятел на Шклифов. Професорът изглеждал добре в понеделник и вторник, но в сряда сутринта е намерен мъртъв, паднал до леглото си. Трупът на Шклифов в момента е в болницата в Сяр. Аутопсията ще бъде в понеделник. Вероятно на нея ще присъства шефът на българската Съдебна медицина д-р Станислав Христов. Смъртта на Шклифов е поне четвъртата в Беломорието, която става при загадъчни обстоятелства През 80-те години при подобна катастрофа загина инженер от Загоричане, който открито заявява българското си самосъзнание. Слухове за убийство витаят и около смъртта на друг българин от с.Добронище. Тогава официалната версия е, че той е умрял, защото паднал от балкона на къщата си, който е на височина 3 метра. Хората обаче са убедени, че е убит и хвърлен след това. Най-драстичният случай е катастрофата през 1995 г., при която загина депутатът от турски произход в гръцкия парламент Ахмед Садък. Колата на Садък бе прегазена от трактор, а жена му открито заяви, че става дума за поръчково убийство. Садък бе известен като най-големия защитник на правата на турците в Северна Гърция. Малко вероятно е гръцката държава да е поръчала убийство, коментира Димитров, който е бил по едно и също време с Шклифов в Беломорието и се е върнал преди няколко дни. Според него в южната ни съседка има парадържавни формирания на крайни националисти, които са способни на всичко. Те особено се активизирали след скорошното изявление на гръцки зам.външен министър, че децата бежанци след 55 г. изгнание вече могат да се завърнат в Гърция. Шклифов е именно едно от 25-те хиляди деца бежанци, с които е свързана една от най-трагичните страници от близкото минало на региона. По време на гражданската война в Гърция през 1947-1949 г. българското население там взема страната на комунистите. Победа обаче печели десницата. Малко преди победата обаче комунистите отнемат насила от родителите им 25 000 деца между 2 и 14 г. и ги пращат в Унгария и Казахстан. Повечето от тези деца са на българи, които са подкрепили комунистите. Много от тях след това се връщат в България. Най-известна от тях е певицата Любка Рондова. Преди седмица в Костур видях надписи "Вън комитите от Гърция". Националистите там правят всичко възможно бежанците да не се върнат по родните си места, твърди Димитров. Преди година със заплахи за смърт бе нашарен и дома на председателя на дружеството "Български права в Македония" Никола Стоянов.

в.Новинар, 26.09.2003 г. и 27.09.2003 г.